

POROČILO o zunanjetrgovinski menjavi organizacij združenega dela občine Ljubljana-Šiška v prvem tromesečju leta 1982

Podatke o zunanjetrgovinski menjavi letos prvič prikazujemo kot podatke o izvozu in uvozu blaga in kot podatke o plačilih in izplačilih v mednarodnem prometu. Storitve, kooperacijske pogodbe in druge višje oblike menjave so vključene le pri plačilih.

Gospodarstvo občine je izvozilo v prvih treh mesecih za 1,3 milijarde din in uvozilo za 2,7 milijarde din blaga.

Izvozno-uvozni tokovi blaga še vedno vsebujejo temeljna nesorazmerja, ki so značilna za prejšnja obdobja. Dinamika hitrejšega povečevanja uvoza kot izvoza je še prisotna in poudarjena z zaostajanjem realiziranega izvoza za lanskoletnimi izvoznimi rezultati I. tromesečja za 6,1 %. Deloma je to pogojeno z bistveno manjšim klirinškim izvozom (za 16,5 % nižji kot v obdobju I.—III. 1981), deloma pa z neizpolnjeno resolucijsko usmeritvijo 13 % rasti konvertibilnega izvoza. Z navedenim že zaostajamo za temeljnimi nalogami razvoja v letu 1982, v katerem moramo doseči najmanj 90 % pokritje uvoza z izvozom. Na področju izvoza blaga dosegamo brez upoštevanja konvertibilnega izvoza iz višjih oblik menjave le 72 % pokritje. Z upoštevanjem ocene, da je treba temu dodati še izvoz storitev (prevoznih, turističnih itd.) in višjih oblik menjave, ki predstavljajo približno 18 % vsega konvertibilnega izvoza, lahko računamo s 85 % pokritjem na področju konvertibilnega poslovanja v I. tromesečju.

Zunanjetrgovinsko menjavo blaga v občini Ljubljana-Šiška v prvem tromesečju 1982 kaže naslednja tabela:

v 000 din

I.—III. 1982	Skupaj	Indeks 82/81	Konvertibila	Indeks 82/81	Konvertibila	Indeks 82/81
Izvoz	1.288.044	93,9	710.282	104,4	577.763	83,5
Uvoz	2.666.259	141,0	985.486	114,3	1.680.773	163,4
Uvoz brez Petrola	1.128.860	115,6	979.861	114,8	148.999	121,1
Saldo (izvoz-uvoz)	-1.378.215		-275.204		-1.103.010	
Saldo (izvoz-uvoz brez Petrola)	+159.184		-269.579		+428.764	
% pokritja izvoz uvoz	48,3		72,1		34,4	
% pokritja izvoz uvoz brez Petrola	114,1		72,5		387,2	

Vir: NB obrazci ICD in UCD.

Za občinsko gospodarstvo je značilna koncentracija zunanjetrgovinske aktivnosti pri manjšem številu velikih izvoznikov oziroma uvoznikov, saj se je v okviru deset organizacij združenega dela realiziralo 82 % celotnega izvoza oziroma 91 % celotnega uvoza v občini.

Medsebojna povezanost proizvodnega procesa z možnostmi nabave in uvoza repromaterialov in s tem tudi nujnosti izvoza za pridobitev uvoznih pravic je v teh organizacijah združenega dela očitna, saj se večina OZD pojavlja med največjimi izvozniki in uvozniki hkrati (z izjemo Petrol, DO Zemeljski plin).

Le maloštevilni močnejši izvozniki niso obremenjeni z nujnostjo uvoza surovin v takem obsegu, da bi jim zagotovil pozitivni konvertibilni saldo izvozno-uvoznih tokov blaga.

Iz podatkov plačilnega prometa OZD, ki jih vodi Narodna banka, ugotavljamo realizirane prilive in odlive iz deviznih računov OZD naše občine. Do teh gibanj je prišlo na osnovi sklenjenih izvozno-uvoznih pogodb oziroma realiziranega izvoza in uvoza blaga in storitev, vendar pri prilivih s časovnim odlogom do 90 dni.

V I. tromesečju tega leta so naše OZD poslovale z negativnim saldonom prilivov in odlivov v skupni višini nekaj več kot 1 milijardo din. Na konvertibilnem področju znaša primanjkljaj 1,14 milijarde din, medtem ko beležimo 117 milijonov din presežka na klirinškem področju.

Bilanca prilivov in odlivov v obdobju I.—III. 1982 je naslednja:

1 \$ = 41,80 din — v 000 din

	Skupaj	Konvertibila	Kliring
I. Devizni priliv od izvoza blaga in storitev	1.086.155	916.188	169.967
— priliv od izvoza blaga	923.949	753.982	169.967
— priliv od izvoza storitev	162.206	162.206	—
II. Devizni odliv za uvoz blaga in storitev	1.776.417	1.728.742	47.675
— odliv za uvoz blaga	1.617.678	1.570.642	47.036
— odliv za uvoz storitev	158.739	158.100	639
A. Saldo	-690.262	-812.554	+122.292
III. Devizni priliv po kreditnih odnosih	—	—	—
IV. Devizni odliv po kreditnih odnosih	333.742	329.297	4.445
B. Saldo	-333.742	-329.297	-4.445
SALDO A + B	-1.024.004	-1.141.851	+117.847

Vir: NB — obrazec plačilni promet.

Prilivi so se povišali za 35,4 % glede na lansko I. tromesečje. Delež blagovnega izvoza znaša 85 % vseh prilivov (923 milijonov in je za 24,6 % višji kot v istem tromesečju lani), delež storitev pa 15 % vseh prilivov (162 milijonov in je za 167 % višji kot v istem obdobju leta 1981 — indeks 267).

Med odlivi, ki so se tudi povišali (za 30,5 % glede na obdobje I. tromesečje 1982 in so znašali 1.776 mio din), je osnovna postavka uvoz reprodukcijskega materiala v

višini 1.483 mio din ter odplačila kreditov v višini 333 mio din, ki so kar trikrat večja glede na leto 1981.

Iz navedenih podatkov zaključujemo, da izvoz blaga ne dosega resolucijskih usmeritev in da je uvoz večji, kot je bil planiran. Pokritje uvoza blaga ni doseglo sprejetih obvez. Prilivi in odlivi praktično kažejo isto sliko, saj je skupni negativni saldo skoraj enako velik kot celoten priliv od izvoza blaga in storitev, na področju poslovanja s konvertibilnimi devizami pa celo večji. Iz teh vzrokov

izhaja jasna obveznost organov DPS in združenega dela, da še povečajo svoje napore za realizacijo resolucijskih nalog na področju zunanjetrgovinske menjave.

Predlog izvršnega sveta zboru združenega dela:

Izvršni svet je na svoji 5. redni seji 24. maja 1982 razpravljal o poročilu in predloga, da zbor združenega dela sprejme naslednje sklepe:

1. Podatki za I. tromesečje kažejo močna odstopanja od resolucijskih ciljev. Organizacije združenega dela morajo z vsemi silami uresničevati planske naloge na področju povečanega izvoza, da sedanja izvozno-uvozna nesorazmerja ne bi postala omejevalni dejavnik razvoja. Posebno pozornost morajo posvetiti povečanju izvoza na konvertibilna področja.

2. Zbor združenega dela poziva vse organizacije, ki lahko svoje proizvode plasirajo na tujem trgu, da se aktivno vključijo v prizadevanja za večji izvoz in s tem pripomorejo svoj delež k izboljšanju zunanjetrgovinskega položaja naše države.

3. Osnovna naloga vseh organizacij mora biti izboljšanje razmerja med izvozom in uvozom.

4. S samoupravnim dogovarjanjem in dohodkovnim povezovanjem morajo organizacije združenega dela omejiti svoje potrebe po uvoznih materialih in si jih zagotoviti v okviru reprodukcijskih verig na domačem trgu. Izvršni svet naj vzpodbuja samoupravno sporazumevanje in dohodkovno povezovanje tistih organizacij združenega dela, ki devize ustvarjajo in tistih, ki jih trošijo, če gre pri tem za krepitev reprodukcijskih verig, ali za realizacijo s samoupravnimi sporazumi o temeljnih planov opredeljenih nalog in ciljev.

5. Zbor združenega dela opozarja organizacije združenega dela, da morajo v zaostrenih pogojih zunanje likvidnosti zavestno izboljšati finančno disciplino. Več pozornosti morajo posvetiti planiranju usklajenih deviznih prilivov in odlivov po vrednosti, strukturi deviz in časovni dinamiki.

Izvršni svet

**SKLAD SKUPNIH REZERV
GOSPODARSTVA OBČINE
LJUBLJANA-ŠIŠKA**
Ljubljana, dne 26. 5. 1982

POROČILO o poslovanju sklada skupnih rezerv gospodarstva občine Ljubljana-Šiška

Izvršni odbor sklada skupnih rezerv gospodarstva občine Ljubljana-Šiška je na svoji 12. seji dne 10. 3. 1982 ob obravnavi zaključnega računa sklada sprejel tudi sklep, da o svojem poslovanju seznani skupščino občine Ljubljana-Šiška. S tem sklepom se je strinjala tudi skupščina sklada skupnih rezerv. Čeprav je skupščina sklada tudi delegatsko sestavljena, bi preko zbora združenega dela želeli doseči večjo razpravo v združenem delu. S stališči in sprejetimi sklepi bi dosegli večjo odgovornost za izvajanje samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev v sklad skupnih rezerv in porabo teh sredstev.

Temelji združevanja sredstev v skladu se uredijo s samoupravnim sporazumom, s katerim se določi tudi stopnja za izračun obveznosti za združevanje. Doslej je k temu samoupravnemu sporazumu pristopilo 89 % vseh TOZD, čeprav je izvršni odbor sklada že večkrat pozval vse OZD, da pristopijo k podpisu sporazuma. Vendar ugotavljamo, da tudi podpisniki neredno ali pa sploh ne združujejo sredstev v sklad. Tako je za leto 1980 svoje obveznosti izpolnilo le 117 od skupno 160 podpisnikov.

Skupščina sklada skupnih rezerv gospodarstva občine Ljubljana-Šiška je sprejela tudi poslovnik za delo skupščine sklada, statut in sklep o politiki, merilih in pogojih za odobravanje kreditov iz sredstev sklada.

Samo poslovanje sklada je med letom opravljal izvršni odbor. V letu 1981 je bil na sejah sklada izraziteje prisoten problem trenutne nelikvidnosti določenega števila temeljnih organizacij, kar je imelo za posledico odobravanje

predvsem kratkoročnih kreditov za izplačilo akontacij za osebne dohodke z rokom vračila 1 mesec po koriščenju kredita. Tako je znašalo stanje kratkoročnih kreditov za izplačilo akontacije za osebne dohodke na dan 31. decembra 1981 54.150.000 din.

Glavni namen sklada je, da se solidarnostno v skladu združena sredstva rezerv temeljnih organizacij združenega dela uporabljajo po načelih vzajemnosti in solidarnosti v primerih, če je to v skupnem interesu organizacij združenega dela oziroma v družbenem interesu. Poleg tega morajo biti uresničene tudi zahteve in izpolnjeni kriteriji, določeni z zveznimi in republiškimi predpisi. Ustrezna določba zveznega zakona o sredstvih rezerv republiškega sklada določa, da sklad odobrava iz sredstev rezerv naslednje vrste kreditov:

— za izplačilo z zakonom zajamčenih osebnih dohodkov,

— za nadomeščanje nekritih izgub po ZR TOZD,

— za sofinanciranje sanacijskih vlaganj v osnovna sredstva, če se s tem odpravijo vzroki izgub,

— za kritje izdatkov prekvalifikacije delavcev, kadar v skladu s sanacijskim programom preneha potreba po določenem številu delavcev,

— za izplačilo akontacij osebnih dohodkov.

Hkrati z večjo učinkovitostjo izvajanja sporazuma o združevanju sredstev v sklad skupnih rezerv gospodarstva občine želi skladu zagotoviti pravočasno, predvsem pa kvalitetno pripravo sanacijskih programov.

Zaradi večjih gospodarskih težav tudi v tem letu in v prihodnje je potrebno v večji meri posvetiti pozornost poslovanju in delovanju sklada skupnih rezerv gospodarstva občine Šiška kot v preteklosti. Izvršni odbor sklada ugotavlja, da so sanacijski programi pre malo celoviti, konkretni in pomanjkljivi. V Gospodarskem vestniku je vsako leto objavljen sklep o politiki in merilih za odobravanje kreditov za sanacije, sicer s strani republiškega sklada skupnih rezerv, vendar jih upoštevamo tudi v občinskem merilu zaradi enotne metodologije dela. Številni sanacijski programi niso kvalitetni v taki meri, da bi bilo moč sredstva gospodarstva z določeno stopnjo gotovosti vračanja plasirati. Vse preveč je deklarativnih izjav in predlogov o boljšem poslovanju na osnovi povečanja storilnosti, večji disciplini pri delu, manjšem izmetu, doseganju večjih cen itd., manjkajo pa konkretni ukrepi.

Prav tako je večkrat tudi problem sam rok priprave sanacijskih programov, čeprav vemo, da praktično vse organizacije, ki prikažejo nekrito izgubo po ZR, že med letom vedo za težave pri poslovanju, ki se kažejo ali v nelikvidnosti ali v pomanjkanju sredstev za delo, ali v rezultatih po periodičnih obračunih, ko dohodek in prihodek nista usklajena s stroški poslovanja.

Zato bi morale v skladu z zakonom o sanaciji in prenehanju delovnih organizacij (Uradni list SFRJ, 41/80) pristopiti k predsanacijskim ukrepom oziroma v predsanacijskem postopku sprejeti program za odpravo vzrokov izgub oziroma težav pri poslovanju. Tako bi lahko po izdelavi zaključnega računa, to je 28. 2., že pristopile k ustreznim sklepom o sanaciji in izvajanju sanacije. Seveda je z dodatnimi analizami po zaključnem računu treba izdelati sanacijski program v roku 45 dni po oddaji ZR.

Nadalje je značilnost sanacijskih programov v velikem poudarjanju finančnih težav zaradi pomanjkanja obratnih sredstev in iz tega izvirajoče nelikvidnosti. Tako praktično vsi sanacijski programi izkazujejo zahteve poleg odobritve sanacijskih kreditov za kritje izgube še potrebo po sredstvih za normalno poslovanje, to je kreditov za trajna obratna sredstva. Prav tako je skoraj povsod zahteva po sredstvih za investicije. To pa so seveda širši problemi, kot jih lahko rešuje sklad, saj po zakonu in sprejetih merilih na osnovi zakona ni dovoljeno uporabljati sredstev sklada za kredite za trajna obratna sredstva in za osnovna sredstva.

V sanacijskih programih OZD vse prevečkrat ugotavljamo, da so razlogi za poslovanje z izgubo v objektivnih razmerah gospodarjenja: ↑ večji inflaciji, prenehanju delovanja deviznega tržišča, stabilizacijskih ukrepov itd. Vendar pa je iz tega mogoče zaključiti, da so dosedanja uspehi temeljili na nepravilnih odnosih in pogojih gospodarjenja, prevelikem vzpodbujanju porabe na vseh ravneh, prevelikem trošenju investicijskih sredstev, kreditiranju osebne porabe, kar je povzročilo višjo gospodarsko konjunkturo, ki ni temeljila na realnih osnovah dejanske aku-